

เพลงพรหม - จูบเย้ยจันทร์ ต้นรากสำคัญจาก แขนงมอญบางขุนพรหม

เกียรติศักดิ์ ทองจันทร์¹

ความนำ

ในปี พ.ศ. 2495 นับตั้งแต่รัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ออกนโยบายในการจัดการทางด้านศิลปวัฒนธรรมขึ้น ด้วยความปรารถนาที่จะส่งเสริมและพัฒนาดนตรีไทยให้เจริญทัดเทียมอารยประเทศ กลับส่งผลกระทบต่อดนตรีไทยเป็นอันมาก ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมดนตรีของชาติ จึงทำให้ผลที่ได้ไม่สู้จะเป็นไปตามที่รัฐบาลตั้งไว้

อย่างไรก็ดี แนวทางในเรื่องของการทำดนตรีไทยให้สอดคล้องทัดเทียมกับอารยประเทศ ก็ส่งผลดีเช่นกัน กล่าวคือทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ในการประยุกต์ดนตรีไทยร่วมกับดนตรีสากล โดยในยุคนั้นมีบุคคลหลายท่านที่พยายามดำเนินตามแนวคิดดังกล่าว เช่น อธิปติกรมประชาสัมพันธ์ (พลโท ม.ล. ขาบุญชร) ครูเอื้อ สุนทรสนาน และ พรานบุรพ์ (จวงจันทร์ จันทรคณา) เป็นต้น

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตร ศศ.บ. ตรียางคศาสตร์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผลงานอย่างหนึ่ง ที่เกิดจากแนวคิดในการประยุกต์ดนตรีไทยร่วมกับดนตรีสากลในช่วงนั้น คือ การนำเพลงไทยเดิม มาใส่เนื้อคำร้องแบบเต็ม แล้วบรรเลงด้วยวงดนตรีสากลหรืออาจผสมดนตรีไทย เข้าไปด้วยก็ได้ เกิดเป็นเพลงไทยในลักษณะร่วมสมัยและได้รับความนิยมของผู้คนในช่วงนั้นเป็นอย่างมาก ซึ่งผลงานประเภทนี้ ครูใหญ่ ญาณ ไถ่กล่าวถึงความเป็นมาไว้ดังนี้

“...เมื่อทั้ง 2 ท่าน คือท่านอธิบดี หม่อมหลวงขาบ ภูธร กับครูเอื้อ สุนทรสนาน นำความคิดที่ตรงกันมาร่วมปรึกษา ก็บังเกิดเป็นเพลงผสมขึ้นเป็นเพลงแรก คือ เพลงกระแต จากเพลงไทยเดิมชื่อ กระแตเล็ก และบรรเลงด้วยวงดนตรีไทยกับวงดนตรีสากล ในระบบสังคีตสัมพันธ์ เป็นครั้งแรก...” (ใหญ่ ญาณ, 2532 : 106.)

ไม่นานหลังจากนั้น ความนิยมในการนำเพลงไทยเดิม มาปรับโดยใส่คำร้องแบบเนื้อเต็ม แทนทำนองเอื้อนที่ยาว จึงเกิดขึ้นอีกหลายเพลง เช่น เพลงพายเรือพลอดรัก จากทำนองเพลงเขมรพายเรือ เพลงรักบังใบ จากทำนองเพลงบังใบ เพลงม่านมงคล จากทำนองเพลงม่านมงคล เหล่านี้เป็นต้น เหตุการณ์ดังกล่าวนี้เอง ทำให้เกิดเพลงอมตะที่มีความไพเราะ แม้เวลาจะผ่านมานานแล้ว แต่ทำนองที่ไพเราะ ผสมกับเนื้อร้องที่กลมกลืน มีความหมายกินใจ จึงยากที่จะลืมได้

การดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้ผู้เขียนได้นำเสนอบทความเรื่อง เพลงแคมมอญบางขุนพรหม ในบทบาทที่เป็นเพลงไทยเดิมเพลงหนึ่ง ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นเพชรเม็ดงามในวงการดนตรีไทย แม้จะถูกปรับเปลี่ยนไปในรูปแบบใดก็ตาม แต่ก็ยังคงฉายแววความไพเราะให้ปรากฏได้อย่างงดงาม ประกอบกับประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ จึงทำให้เพลงแคมมอญบางขุนพรหม เป็นเพลงที่มีแง่มุมน่าศึกษาเพลงหนึ่ง

แคมมอญ : ความหมายและที่มา

ก่อนจะกล่าวถึงเพลงแคมมอญบางขุนพรหม ที่ถูกนำมาปรับใหม่ตามหัวเรื่องของบทความผู้เขียน เห็นว่าบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยเพลงแคมมอญบางขุนพรหมนี้ ก็เป็นเรื่องที่ควรรู้ โดยเฉพาะชื่อเพลงที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเพลงไทยอื่น ๆ ตรงที่มีชาติที่แตกต่างกัน 2 ชาติอยู่ในเพลงเดียวกัน ซึ่งตามปกติจะมีเพียงชาติใดชาติหนึ่งเป็นสำคัญ เช่น เพลงแขกต๋อยหม้อ เพลงมอญมอบเรือ เพลงลาวเสียงเทียน เป็นต้น

โดยปกติแล้วเพลงไทยที่มีชื่อชาติต่าง ๆ ปรากฏอยู่นั้น มักจะมีท่วงทำนองที่เลียนสำเนียงของชาตินั้น ๆ แทรกกระสายอยู่ในเพลงเป็นสำคัญ เช่น เพลงลาวดวงเดือน เพลงมอญอ้อยอิง เพลงพม่าเห่ เป็นต้น ดังนั้น เพลงที่มีชื่อน่าว่า “แคมมอญ” นี้ ก็ย่อมมีทำนอง 2 สำเนียง คือ สำเนียงแขก และมอญ ระคนปนอยู่ภายในเพลงเช่นกัน

แต่หากพิจารณาท่วงทำนองของเพลงแคมมอญบางขุนพรหม กลับพบว่าเป็นเพลงสำเนียงไทยที่ระคนด้วยไปด้วยสำเนียงมอญอยู่ตลอดทั้งเพลง มิได้พบสำเนียงแขกปรากฏอย่างที่มีชื่อไว้ ดังนั้นคำว่า “แขก” ที่ปรากฏอยู่ในชื่อเพลงจึงอาจมิได้หมายถึง สำเนียงแขก อย่างในเพลงอื่น ๆ ซึ่งสำหรับประเด็นในเรื่องนี้ ครูมนตรี ตราโมท ได้เขียนอธิบายไว้ในหนังสือ ฟังและเข้าใจเพลงไทย ความดังนี้

“...อาจมีบางท่านสงสัยบ้างก็ได้ในเรื่องชื่อของเพลงที่มีชื่อบอกภาษาถึง 2 ภาษา คือ “แคมมอญ” เพลงที่มีชื่อว่า แคมมอญมีอยู่ด้วยกัน 3 เพลง คือ เพลงแคมมอญ เพลงแคมมอญบางช้าง เพลงแคมมอญ

บางขุนพรหม ในสมัยโบราณ นักดนตรีที่พาทยได้เรียกเพลงจำพวกสองไม้ และเพลงเร็วที่บรรเลงต่อจากเพลงช้าว่า “แขก” ทั้งนี้ เพราะหน้าที่ที่ตะโพนตี ทั้งที่เป็นสองไม้ และเพลงเร็วคล้ายกับการตีกลองของแขกจริงๆ เพลงแขกเหล่านี้ถ้าไม่รู้จักชื่อก็ใช้เรียกว่า แขก เช่น เพลงที่ต่อท้ายเพลงพระราชมงคล ก็เรียกแขกพระราชมงคล ออกต่อท้ายเพลงมอญแปลงก็เรียกว่า แขกมอญแปลง...” (มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญญ์, 2523 : 291.)

จากคำอธิบายของครูมนตรี ตราโมท ทำให้เข้าใจได้ว่า “แขก” ที่ปรากฏอยู่ในเพลงแขกมอญบางขุนพรหมนั้น จึงไม่ใช่ท่วงทำนองที่เลียนสำเนียงของชาติแขก ดังนั้นสำเนียงของเพลงนี้ จึงไม่พบว่ามีส่วนแขกปนอยู่ คงแต่สำเนียงมอญไว้เป็นสำคัญเท่านั้น

อย่างไรก็ดี “แขกมอญ” ที่ปรากฏเป็นชื่อของเพลงแขกมอญบางขุนพรหมนั้น มีนัยควรรู้อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งครูมนตรี ได้อธิบายไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันดังนี้

“...ส่วนเพลงแขกมอญที่กล่าวนี้ เป็นเพลงเร็วในเพลงใดเพลงหนึ่ง และคงจะมีสำเนียงมอญ ครั้นต่อมานิยมการแต่งเพลงโดยขยายจากอัตราเดิมขึ้นไปอีกเท่าตัว ผู้แต่งได้นำเพลงนั้นมาขยายแต่งขึ้น จึงเรียกว่า เพลงแขกมอญ ตามเดิม

ภายหลังครูดนตรีทางจังหวัดสมุทรสงคราม คิดแต่งเพลงขึ้นเพลงหนึ่งมี 3 ท่อน ทำนองขึ้นต้นของท่อน 2 เหมือนกับเพลงแขกมอญของเก่าที่กล่าวมา จึงได้ตั้งชื่อว่า “แขกมอญบางช้าง” เพราะ บางช้างเป็นชื่อตำบลสำคัญที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสมุทรสงคราม ไม่ว่าสิ่งใดที่มาจากสมุทรสงคราม จะเป็นตำบลใดก็ตาม ก็มักจะเรียกว่าของบางช้างทั้งสิ้น

มาเมื่อ พ.ศ.2453 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงนำเอาทำนองเพลงมอญของเก่าเพลงหนึ่ง ซึ่งเป็นอัตรา 2 ชั้น ไม่ทราบว่าเป็นชื่อเพลงอะไร มาทรงแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา 3 ชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียว เพื่อให้ใช้บรรเลงติดต่อกันได้ครบเป็นเพลงเถา ประทานชื่อว่า “แขกมอญบางขุนพรหม” ตามชื่อตำบลซึ่งวังที่ประทับของพระองค์ท่านตั้งอยู่..” (มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญญ์, 2523 : 291 – 292.)

จากความข้างต้นทำให้ทราบว่า เหตุที่มีชื่อว่า แขกมอญ นี้ มิได้มาจากเพลงเร็วเรื่องบางขุนพรหม แต่เป็นเพราะอิทธิพลของ เพลงแขกมอญ ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเพลงดำเนินทำนองที่อยู่ในระดับชั้นครู มีความไพเราะและชั้นเชิงของสำนวนที่คมคาย จนครูดนตรีที่ประทับใจพยายามสร้างสรรค์ เพลงแขกมอญ ในแบบฉบับของตน ดังนั้นเพลงแขกมอญบางขุนพรหม จึงเป็นเพลงแขกมอญประจำบางขุนพรหมที่กรมพระนครสวรรค์ฯ ทรงพระนิพนธ์ขึ้น

สังคีตลักษณะสัมพันธ์ระหว่างแขกมอญและแขกมอญบางขุนพรหม

จากข้อมูลข้างต้น ที่ครูมนตรี ตราโมท ได้อธิบายถึงประวัติความเป็นมาของเพลง แขกมอญบางขุนพรหมว่า กรมพระนครสวรรค์ฯ ผู้มีพระประสงค์จะใช้เป็นเพลงประจำของบางขุนพรหม อันเป็นที่ประทับของพระองค์ โดยทั้งนี้ยังให้ชื่อว่า แขกมอญ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ พระองค์ทรงนิพนธ์เพลงอันมีความงาม เช่นเดียวกับ เพลงแขกมอญของเก่า เช่นกัน

หากพิจารณาในแง่ของสังคีตลักษณะ (Form) ของเพลงแขกมอญและเพลงแขกมอญบางขุนพรหม พบว่ามีสังคีตลักษณะอย่างเดียวกัน คือ สังคีตลักษณะแบบซ้ำท้าย สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้ AB/CB/DB/

จากรูปแบบของสังคิตลักษณ์ในข้างต้นนั้น แม้จะอยู่ในรูปแบบเดียวกัน แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างในรายละเอียดบ้างเล็กน้อย กล่าวคือ ความยาวในการซ้ำทำนองช่วงท้ายของแต่ละท่อน (เขียนแทนด้วยตัวอักษร B เป็นสัญลักษณ์) ของเพลงทั้ง 2 นั้นไม่เท่ากัน ในเพลงแคมมอญนั้น ทำนองช่วงท้ายที่ซ้ำมีความยาว 3 จังหวะ ในขณะที่เพลงแคมมอญบางขุนพรหม มีเพียง 1 จังหวะเท่านั้น

อย่างไรก็ดีหากพิจารณาเฉพาะในรูปแบบของเพลงหรือสังคิตลักษณ์นั้น จัดว่ามีความสัมพันธ์กัน คืออยู่ในสังคิตลักษณ์แบบซ้ำท้ายเช่นเดียวกัน

นอกจากประเด็นในเรื่องของสังคิตลักษณ์แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าประเด็นอื่นๆ ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง 2 เพลงนี้อีก ได้แก่ จำนวนท่อนและมีสำเนียงมอญเหมือนกัน โดยในประเด็นจำนวนท่อนนั้น ทั้งเพลงแคมมอญและแคมมอญบางขุนพรหมต่างมีจำนวน 3 ท่อนเท่ากัน และหากพิจารณาให้ลึกซึ้ง ผู้เขียนสังเกตว่าในท่อนที่ 3 ของเพลงทั้ง 2 นี้ เป็นท่อนที่มีความไพเราะและมีจุดที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงทั้งคู่

ตัวอย่าง ทำนองบางส่วนในท่อนที่ 3 ของเพลงแคมมอญและแคมมอญบางขุนพรหม

เพลงแคมมอญ

- ด ทด	รด ทช	ทช ฟช	ทด - ท	- ด ทด	รด ทช	ทช ฟช	ทด - ท
--------	-------	-------	--------	--------	-------	-------	--------

เพลงแคมมอญบางขุนพรหม

- - - ช	- - ฟช	- - ลช	ฟร ฟช	- - - ช	- - ฟช	- - ลช	ฟร ฟร
---------	--------	--------	-------	---------	--------	--------	-------

อีกประเด็นที่เหมือนกัน คือ เป็นเพลงที่มีสำเนียงมอญระคนอยู่ตลอดเพลง ซึ่งปรากฏอยู่ในทุกท่อนเช่นเดียวกันทั้ง 2 เพลง

ตัวอย่าง ทำนองที่มีสำเนียงมอญ ในเพลงแคมมอญ

ท่อนที่ 1

- - - ฟ	- ชชช	- - - ล	- ชชช	- ฟ - ฟ	ด ฟ - ท	- รด ท	- ล - ช
---------	-------	---------	-------	---------	---------	--------	---------

ท่อนที่ 2

ม รดช	ดช ดร	ม รดร	ม ฟฟฟ	- ด - ล	- ช - ฟ	ฟฟ - ม	มม - ร
-------	-------	-------	-------	---------	---------	--------	--------

ท่อนที่ 3

- ด ท ด	ร ด ท ช	ท ช ฟ ช	ท ด - ท	- ด ท ด	ร ด ท ช	ท ช ท ช	ท ด - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ช่วงท้ายที่ซ้ำในทุกท่อน

- ท ด ร	ด ท ด ร	ด ท ด ร	ด ท ล ช	- ท - ร	ด ท ล ช	- ด - ฟ	- ฟ ช ล
- ท - ด	ร ด ท ล	ช ฟ ช ล	ช ล ท ด	ร ร ร ช	ร ร ร ด	- ด ช ล	ท ด - ท

ตัวอย่าง ทำนองที่มีสำเนียงมอญ ในเพลงแขนงมอญบางขุนพรหม

ท่อนที่ 1

- ด ช ล	ท ด ช ช	-----	-----	- ด ช ล	ท ด - ท	-----	-----
---------	---------	-------	-------	---------	---------	-------	-------

ท่อนที่ 2

- ล ช ล	ช ฟ - ฟ	ล ช ฟ ช	ฟ ร - ร	ช ฟ ร ฟ	ร ด - ด	ฟ ร ด ร	ด ท - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ท่อนที่ 3

--- ช	-- ฟ ช	-- ล ช	ฟ ร ฟ ช	--- ช	-- ฟ ช	-- ล ช	ฟ ร ฟ ร
-------	--------	--------	---------	-------	--------	--------	---------

แขนงมอญบางขุนพรหมสู่เพลงพรพรหมและจูบเย้ยจันทร์

นับตั้งแต่ทูลกระหม่อมบริพัตร ได้ทรงพระนิพนธ์เพลงแขนงมอญบางขุนพรหมขึ้น เกิดความนิยมอย่างแพร่หลาย ทั้งในหมู่นักดนตรีและผู้ฟังจนได้รับยกย่องว่าเป็นเพลงที่มีความไพเราะ ดุจเพชรเม็ดงามประดับวงการดนตรีไทยเพลงหนึ่ง

แม้เวลาจะผ่านมานาน แต่ความนิยมในเพลงแขนงมอญบางขุนพรหมมิได้ลดลง ดังที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของความนำที่กล่าวว่า เมื่อมีแนวคิดในการนำดนตรีไทยมาประยุกต์ร่วมกับดนตรีสากล ทำให้เพลงไทยเดิม หลายเพลงถูกนำไปใส่คำร้องแบบเต็ม แทนคำเอื้อนที่ยาว เกิดความนิยมผลงานเพลงแนวนี้เป็นอย่างมากเพลงแขนงมอญบางขุนพรหม จึงเป็นเพลงหนึ่งที่ถูกนำมาปรับเปลี่ยนโดยการใส่เนื้อร้องแบบเต็มตามแนวคิดใหม่ของการประยุกต์ดนตรีไทยในสมัยนั้น โดยครูเอื้อ สุนทรสนาน และครูแก้ว อัจฉริยกุล

ทั้งทำนองและอัตราจังหวะสองชั้นของเพลงแขนงมอญบางขุนพรหม ถูกนำมาปรับปรุงโดยการใส่เนื้อร้องแบบเต็ม เนื่องจากเหมาะสมสำหรับการนำมาปรับปรุง ด้วยเป็นท่วงทำนองที่มีความไพเราะ ติดหูและไม่ยาวเกินไปในแต่ละท่อน ทั้งตัวเพลงเองก็เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอยู่แล้วเป็นทุนเดิม เมื่อมีการนำมาทำให้ถูกกับรสนิยมคนในช่วงนั้น จึงทำให้เพลงแขนงมอญบางขุนพรหมรุ่นใหม่ เป็นที่นิยมขึ้นชอบคนผู้คนในยุคคนได้เป็นอย่างดีในชื่อใหม่ว่า เพลงพรพรหม

เพลงพรหมนี้ ถือเป็นผลจากแนวคิดในการประยุกต์ดนตรีไทยและดนตรีสากลในช่วงต้น ๆ ลักษณะของท่วงทำนองยังคงใช้ทำนองของเพลงแขนงมอญบางขุนพรหมของเก่าไว้ทั้งหมดมิได้ปรับเปลี่ยน ท่วงทำนอง ทั้งนี้ในการบรรจุคำร้องจะแบ่งกันร้องระหว่างชายหญิง เนื้อความเป็นในทางเกี้ยวพาราสี

ในช่วงท้ายของเพลงมีการร้องแบบเลื้อมทำนองกันระหว่างชายหญิง เช่นเดียวกันกับการบรรเลงดนตรีไทย ที่มักจะบรรเลงทำนองแบบเลื้อม โดยกำหนดให้เครื่องดนตรีที่มีเสียงสูงบรรเลงเลื้อมนำ ก่อนส่วนเครื่องดนตรีเสียงต่ำบรรเลงจึงหะกตกติ ทั้งนี้ในเพลงพรหมจะให้ผู้ชายร้องนำเลื้อมมาก่อน ผู้หญิงทำให้เพลงนี้น่าฟังแตกต่างไปจากเพลงคู่เพลงอื่น ๆ

ลำดับถัดไปผู้เขียนจะแสดงท่วงทำนองของเพลงแขนงมอญบางขุนพรหมในอัตราจังหวะสองชั้น ควบคู่กับการบรรจุคำร้องแบบเต็มที่ได้ปรับแล้วของเพลงพรหม ดังนี้

เพลงแขนงมอญบางขุนพรหม (บรรทัดบน)

เพลงพรหม (บรรทัดล่าง)

ท่อน 1

- ท ล ช	- ล - ช	- ช - ช	- - - ล	- ช - ล	- ท - ด	- ร - ด	- ร ร ร
รักประคอง	น้องนาง	ไม่ ห่าง	เลย	ขึ้นประทีน	รำ เพย	หอมเอยผมนาง	พลาจ ดม

- - - -	- ร - ช	- - ร ฟ	- ร - ด	- ฟ ช ล	ช ล ท ด	- ด ช ล	ท ด - ท
- - - -	หอม กลิ่น	บุปผา	ลอย ลม	ใช้ประทีน	กลิ่น ผม	พี่ชายอย่าดม	ผสม ไป

- ด ช ล	ท ด ช ช	- ด ช ล	ท ด - ท	- ด ช ล	ท ด ช ช	- ด ช ล	ท ด - ท
แม่ได้ดอม	คงหอมซาบซ่าน	หอมไม่นาน	ซัดร้านคลาย	น้องอย่าแคลง	อย่าแหยงอย่าหน่าย	ลิ้น ผู้ชาย	สุดหมายอาลัย

- ฟ ช ล	- ช ช ช	- ร ร ร	- ด - ท	- ฟ ช ล	- ช ช ช	ล ช ฟ ร	- ฟ - ช
พี่นี้รัก	สลัก ใจ	พรหมประทาน	มา ให้	พี่ก็รัก	ดังดวงใจ	น้องเอยจงให้	แอบ อิง

ท่อนที่ 2

- ด ด ด	- ร - ฟ	- ร ช ฟ	- ร - ด	- ร ด ท	ด ร ด ด	- ล ช ฟ	ช ล ช ช
พูดแต่ปาก	ยาก หลาย	มัก กลาย	เป็น ลม	น้อยหรือว่า	ใช้เพราะพระพรหม	ผืน ใจ ช่ม	ไม่ทวง ดิง

- ด - ฟ	- - ช ล	ช ฟ ช ล	- ท - ด	- ร - ช	- ร - ด	- ด ช ล	ท ด - ท
เจ้าอย่า	อาลัย	พี่นะ ปอง	ใจ จริง	หมาย หลัก	พัก พิง	เจ้ารักพี่จริง	หรือ ไร

- ล ช ล	ช ฟ ช ฟ	ล ช ฟ ช	ฟ ร ฟ ร	ช ฟ ร ฟ	ร ด ร ด	ฟ ร ด ร	ด ท ด ท
น้องเป็นหญิง	พูดจริงรักจริง	ขอเซยยอดหญิง	อย่ากริ่งหัวใจ	รักอย่าเร้าร้อน	จงผ่อน ฤทัย	ขอเพียงลู่ไต้	ด้วยใจภักดี

- ฟ - ฟ	- - - ช	- ร ร ร	- ด - ท	- ฟ ช ล	- ช ช ช	ล ช ฟ ร	- ฟ - ช
อย่า เพิ่ง	ชม	มัน จะ ตรม	นะ พี่	โปรตถนอม	จอมชีวี	ถึงวันเถิดพี่	อย่าอวรณ์

ท่อนที่ 3

- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ช	- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ร
คอย ()	ชื่นใจ ()	พระพรหม ()	ท่านให้เรามา ()	บุญ ()	ช่วยพา ()	สองเรา ()	จึงมารื่นรมย์ ()

- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ช	- - - ช	- - ฟ ช	- - ล ช	ฟ ร ฟ ร
ยอม ()	อดใจ ()	ถึง วัน ()	คงได้ชื่นชม ()	คง ()	ไม่ ตรม ()	เพราะว่า ()	พระพรหมให้พร ()

- ม ม ม	- ร - ด	- ล - ด	- ร - ฟ	- - ล ช	ล ฟ ช ร	ฟ ร ช ฟ	ช ร ฟ ด
น้องกลั่นก	รัก เรา	จะเศร้า	อวรณ์	น้องกลั	รักพามาซ่อน	พี่จะซ่อน	ดวงใจภักดิ์

- ฟ ช ล	ช ด ช ล	ช ฟ ช ล	ช ล ท ด	- ร - ช	- ร - ด	- ด ช ล	ท ด - ท
โอ้ พุ่มพวง	ช่างหวนกะไร	เจ้าจะให้	ใคร ชม	ขอ พี่	ภักดิ์	ชื่น ชม	สม ใจ

- ล - ช	- ฟ - -	- ร - -	- ด - ร	- ฟ ฟ ฟ	- ด - ร	- - - ด	- ท - -
น้อง รัก	พี่	ศรี	ใจ ปอง	แม้รักน้อง	ต้อง เหลือ	เยื่อ	ใย

- ช - ร	- ด - ร	- ฟ ด ร	- ด - ท	- ฟ ช ล	- ช ช ช	ล ช ฟ ร	- ฟ - ช
ต่าง รู้	ใจ กัน	รู้ ผูกพัน	กัน ไป	อย่าได้ร้าง	จาง ใจ	สมดังที่ได้	พร พรหม

หมายเหตุ ในท่อนที่ 3 สัญลักษณ์ () ที่ปรากฏในคำร้องนั้น ให้ร้องเหลื่อมกันกับคำที่อยู่ข้างหน้า

เพลงแยกมอญบางขุนพรหม ในอัตราจังหวะสองชั้น ถูกนำมาประยุกต์จนเป็นเพลงใหม่ที่รู้จักกันในชื่อเพลงพรพรหมเช่นที่ปรากฏในข้างต้น แต่หากผู้ฟังที่มีไชนักฟังเพลงไทยมาก่อน หรือไม่เคยเล่นดนตรีไทยมาเลย อาจเดาที่มาของเพลงพรพรหมไม่ออก ว่าต้นรากสำคัญนั้นมาจากเพลงไทยเดิมโดยแท้ แม้ผู้ประพันธ์เพลงจะคงเค้าที่มาของเพลงต้นรากเดิมไว้บ้างก็ตามที

ไม่เพียงแค่เพลงพรหมเท่านั้น เพลงแคมมอญบางขุนพรหม ยังถูกนำไปสร้างสรรค์ในแนวทางเดิมที่ใช้กับเพลงพรหม เกิดเป็นเพลงใหม่อีกเพลงชื่อว่า เพลงจุบเย้ยจันทร์

เพลงจุบเย้ยจันทร์นี้ ได้เลือกเอาอัตราจังหวะชั้นเดียวของเพลงแคมมอญบางขุนพรหม มาเป็นต้นแบบทำนองในการบรรจุคำร้องแบบเนื้อเต็ม แต่ยังคงเป็นเพลงร้องสลับชายหญิง เช่นเดียวกับเพลงพรหม จังหวะมีความกระชับ เนื้อหาเป็นการเกี่ยวพาราสี แทรกคำ อุทาน ไว้ในคำร้องอย่างน่าฟัง

ลำดับถัดไป ผู้เขียนจะแสดงท่วงทำนองของเพลงแคมมอญบางขุนพรหม ในอัตราจังหวะชั้นเดียว ควบคู่กับการบรรจุคำร้องแบบเต็มที่ได้ปรับแล้วของเพลงจุบเย้ยจันทร์ ดังนี้

เพลงแคมมอญบางขุนพรหม (บรรทัดบน)
เพลงจุบเย้ยจันทร์ (บรรทัดล่าง)

ท่อนที่ 1

- ช - ล	- ท - ด	- ร - ด	- ร ร ร	- ช - ฟ	- ร - ด	- ด ช ล	ท ด - ท
โอ้ นวล	ละ ออ	เจ้าจะนิยมอายุ	ไปทำไม	หัน มา	ใกล้ ใกล้	ซิ จะอายุ	ไปไหน กัน

- ด ช ล	ท ด - ช	- ด ช ล	ท ด - ท	- ท ด ร	ฟ ร ด ท	- ร ด ท	- ล - ช
- - - -	อ้วย ไม่เอา	อ้วย ไม่เอา	เค้ารู้นั่น	น้อง อายุ	พระจันทร์	ดู ชี ท่าน	กำลังมอง

ท่อนที่ 2

- ร - ฟ	- ร - ด	- ร ด ด	- ล ช ช	- ฟ ช ล	ช ล ท ด	- ด ช ล	ท ด - ท
ถึง	จะ มอง	ก็ ไม่ เห็น	เป็น อะไร	ท่านก็คง	เป็น ใจ	เพราะอยากให้	เราสมปอง

- ล ช ฟ	ล ช ฟ ร	ช ฟ ร ด	ฟ ร ด ท	- ฟ - ช	- ล - ท	- ร ด ท	- ล - ช
นีก นีก	เอาแต่ใจ	ตามลำพอง	นะ	ท่าน มอง	ยั่ว ยิ้ม	เป็น นัย นัย	

ท่อนที่ 3

- ช ฟ ช	ล ช ฟ ช	- ช ฟ ช	ล ช ฟ ร	- ช ฟ ช	ล ช ฟ ช	- ช ฟ ช	ล ช ฟ ร
จันทร์ไม่มอง	แล้วจันทร์ไม่มอง	จันทร์ไม่มอง	น้องก็ไม่ให้	จันทร์ไม่มอง	น้องอายุอะไร	อายุแก่ใจ	เห็นดาวยังจ้อง

- ด ด ด	- ร - ฟ	- ช - ฟ	- ร - ด	- ฟ ช ล	ช ล ท ด	- ด ช ล	ท ด - ท
เห็น เมฆ	มา ทับ	ดับแล้วเดือน	ดา รา	หอม หน่อย	ขวัญ ตา	อย่าได้กลัว	ท่านเหลียวมอง

- ช - ร	- ด - ร	- ฟ ด ร	- ด - ท	- ฟ - ช	- ล - ท	- ร ด ท	- ล - ช
อัย ว้าย	ดู ชี ซ้า	ไป เห็นกอง	แน่นะ	อย่า ร้อง	ชีเดียวท่านเหลียว	มองดูเอา	

จากทำนองเพลงแขนงมอญบางขุนพรหม ในอัตราจังหวะชั้นเดียว เทียบกับคำร้องและทำนองในเพลงจุบเย้ยจันทร์ พบว่ามีบางช่วงที่ปรับท่วงทำนองของเดิมให้แตกต่างไป แต่หากพิจารณาสำนวนที่ปรับใหม่นี้ พบว่ายังคงรักษาเค้าโครงเพลงต้นรากของเดิมไว้ ดังนั้นในส่วนของการปรับเปลี่ยน ก็ไม่ถือว่าเปลี่ยนเสียโดยสิ้นเชิง เพราะทำนองส่วนใหญ่ก็ยังเป็นของเดิมอยู่มาก

ตัวอย่าง การปรับทำนองของเพลงแขนงมอญบางขุนพรหม ชั้นเดียว ในเพลงจุบเย้ยจันทร์
ท่อนที่ 1 บรรทัดที่ 2 ของ 4 ห้องแรก ดังนี้

ทำนองเดิม	- ด ช ล	ท ด - ช	- ด ช ล	ท ด - ท
ทำนองที่ปรับใหม่	- - - -	- ด ช ล	- ด ช ล	ท ด - ท
คำร้อง	- - - -	อัย ไม่เอา	อัย ไม่เอา	เค้ารู้ทัน

ตัวอย่าง การปรับทำนองของเพลงแขนงมอญบางขุนพรหม ชั้นเดียว ในเพลงจุบเย้ยจันทร์
ท่อนที่ 2 บรรทัดที่ 2 ของ 4 ห้องแรก ดังนี้

ทำนองเดิม	- ล ช ฟ	ล ช ฟ ร	ช ฟ ร ด	ฟ ร ด ท
ทำนองที่ปรับใหม่	- - - -	- ร ร ร	- ด ด ด	- ท ท ท
คำร้อง	- - - -	นิก นิก	เอาแต่ใจ	ตามลำพอง

จากตัวอย่างที่ยกในข้างต้น ท่วงทำนองที่มีการปรับใหม่นั้น แม้จะต่างไปจากท่วงทำนองเดิมไปบ้าง แต่โครงสร้างหลัก เช่นเสียงตกสำคัญ หรือลักษณะของสำเนียงท่วงทำนองเพลง ก็ยังคงเป็นของเดิมอยู่ จึงทำให้มองเห็นได้ว่าเป็นเค้าโครงของเพลงแขนงมอญบางขุนพรหมดังนี้

ความสรุป

ในปัจจุบันเพลงแขนงมอญบางขุนพรหม มีอายุครบ 100 ปี นับตั้งแต่ปี 2453 อันเป็นปีที่ กรมพระนครสวรรค์ฯ ได้ทรงพระนิพนธ์บทเพลงนี้ขึ้น จนกลายเป็นเพลงที่ได้รับความนิยม ตลอดทั้งได้รับการยกย่องว่าเป็นผลงานการประพันธ์ชั้นครูชิ้นหนึ่ง เสมอด้วยเพชรเม็ดงามที่มาประดับในวงการดนตรีไทย

จากสังคมและวัฒนธรรมที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลก พาเอาเพลงแขนงมอญบางขุนพรหมเดินทางสู่รูปแบบที่แตกต่างไป มีการปรับเปลี่ยนเจียรไน ให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงเพื่อความเหมาะสม ก่อให้เกิดเพลงใหม่ขึ้น 2 เพลง คือ เพลงพรหม และเพลงจุบเย้ยจันทร์ ดังที่ได้แสดงไว้แล้วในข้างต้น การดังกล่าวย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความงามทางด้านสุนทรียะ ตลอดจนความสามารถในเชิงการประพันธ์ของท่านผู้นิพนธ์ได้เป็นอย่างดี

สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนเห็นว่า เราผู้ซึ่งเป็นชนรุ่นหลัง ควรภาคภูมิใจในมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้เพียรสร้างไว้อย่างงดงาม เสมอด้วยอารยธรรมอันเป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญของชาติต่างๆ นั้น ได้อย่างเท่าเทียมมิต้อยไปกว่ากัน ด้วยการศึกษาเรียนรู้และเข้าถึงด้วยความนอบน้อมอย่างภาคภูมิสืบไป

รายการอ้างอิง

มนตรี ตราโมท และ วิเชียร กุลตันท์, ฟังและเข้าใจเพลงไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเชม, 2523.
ใหญ่ นายน. “ยุคเพลงผสมสังคีตสัมพันธ์ของวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2495” ใน
สุนทรารณ์ คริ่งศตวรรษ. หน้า 106. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เพื่อนชีวิต, 2532.